

Een eeuw zeevisserij in België

EEN EEUW ZEEVISSERIJ IN BELGIË

Handleiding bij de standaardisering en geografische afbakening van de historische visgronden (1929–1999) in de Belgische zeevisserijstatistieken

Ann-Katrien Lescrauwaet, Heidi Debergh, Nathalie De Hauwere, Bart Vanhoorne, Liesbeth Lyssens

Flanders Marine Institute-VLIZ
Wandelaarkaai 7
B- 8400 Oostende
Belgium
www.vliz.be

Met de medewerking van scriptiestudenten Sara Behiels (Hogeschool Gent) en Elisabeth Van Peteghem (Marelac, Universiteit Gent)

Contact adres: annkatrien.lesrauwaet@vliz.be

1. Inleiding

In de bronnen van historische aanlandingsgegevens van de Belgische zeevisserij (1929 – 1999) werd melding gedaan van de visgronden van oorsprong van de aanvoer. De identificatie van deze visgronden was echter niet altijd eenduidig: visgronden veranderden van naam of verdwenen (tijdelijk) uit de statistieken. Er werden ook geen geografische coördinaten bij vermeld zodat men op derde bronnen aangewezen is voor de geografische afbakening van deze visgronden. Dit stelt een probleem bij de integratie van data in een geïntegreerde databank, en vereist voorafgaande standaardisering. Deze handleiding licht dit proces stapsgewijs toe.

De bepaling van de afbakening van de historische visgronden gebeurde in drie stappen:

- In de eerste stap werd een lijst opgesteld van de oorspronkelijke namen van visgronden zoals vermeld in de verschillende historische bronnen voor Belgische visserijstatistieken in de periode 1929 – 1999.
- De tweede stap bestond erin aan die lijst visgronden gestandaardiseerde namen toe te kennen aan de hand van bepaalde beslissingscriteria.
- In de derde stap werden verschillende bronnen geraadpleegd die een aanwijzing geven naar de ligging van die visgronden. Deze bronnen werden samengelegd om de definitieve afbakening van de visgronden te bepalen en te beschrijven (zie pagina 13 voor de kaart).

2. Stapsgewijs proces voor standaardisering en geografische afbakening van de visgronden

Stap 1 – Oplijsting van de visgronden zoals vermeld in historische bronnen in de periode 1929–1999)

De historische bronnen vermelden een totaal van 40 verschillende benamingen voor de visgronden van oorsprong van aanvoer van zeevisproducten (zie tabel 1). Tabel 2 geeft per jaar aan welke van die visgrondbenamingen werden vermeld. Deze oorspronkelijke benamingen werden overgenomen en behouden in de gedigitaliseerde MSExcel kopieën van de ingescande bronbestanden. Voor een beschrijving van de historische bronnen zie http://www.vliz.be/NL/Cijfers_Beleid/Cijfers_Beleid_Belgische_Zeevisserij, en klik op 'Collectie publicaties en andere bronnen'.

Tabel 1: Lijst van de visgronden zoals vermeld in de Belgische visserijstatistieken in de periode 1929 – 1999

	Oorspronkelijke naam visgrond
1	Kustzee
2	Noordzee-Zuid
3	Noordzee-Midden
4	Noordzee-Midden-Oost (Witte Bank)
5	Noordzee-Midden-Oost
6	Witte Bank
7	Noordzee-Midden-West
8	Noordzee-Noord
9	Noordzee
10	IJsland
11	IJslandzee
12	Faroe
13	West-Schotland
14	Rockall
15	Moray-Firth
16	Noordzee - Moray Firth
17	Fladen
18	Noordzee - Fladen
19	Kanaal
20	Engels Kanaal
21	Bristol Kanaal
22	Kanaal van Bristol
23	Zuid-Ierland
24	West-Ierland
25	Zuid- en West-Ierland
26	Zuid- en West-Ierland (Mine Head)
27	Mine-Head
28	Ierse Zee
29	Portugal Marokko
30	Spanje
31	Portugal Marokko Spanje
32	Witte Zee
33	Witte Zee Beeren-eilanden
34	Beren-eiland
35	Frankrijk-West
36	Barentszee
37	Labrador
38	Golf Gascogne
39	Groenland
40	Andere gronden

[illegible]

Stap 2 – Standaardiseren van namen

Het standaardiseren van namen of toekennen van gestandaardiseerde codes is een vereiste voor het opbouwen van een geïntegreerde databank en tijdsreeksen. In deze tweede stap werden de namen van de visgronden gestandaardiseerd. Deze gestandaardiseerde namen (kolom 3 in tabel 3) komen dus enkel voor in de geïntegreerde databank. Tabel 4 geeft dan per jaar weer welke van de gestandaardiseerde visgrondbenamingen voorkomen in de databank.

Bepaalde beslissingscriteria werden gevolgd bij het toekennen van de gestandaardiseerde namen. Voor elke visgrond wordt het beslissingscriterium vermeld in de laatste kolom van tabel 3:

- A. De benaming voor deze visgrond veranderde niet gedurende de rapportageperiode (1929 -1999). De oorspronkelijke benaming van de visgrond werd overgenomen (met gecorrigeerde spelling). De windrichtingbepalingen voor visgronden in de Noordzee werden evenwel tussen haakjes weergegeven.
- B. De benaming voor deze visgrond veranderde gedurende de rapportageperiode (1929 - 1999), maar er is geen twijfel over de verwijzing naar eenzelfde geografische bestemming. De meest sprekende benaming werd overgenomen.
- C. De benaming voor deze visgrond veranderde gedurende de rapportageperiode (1929 - 1999) en er is twijfel over de geografische bestemming van de benaming. De benaming die verwijst naar het grootste geografische gebied werd overgenomen.

Tabel 3: Lijst van de visgronden die werden vermeld in de historische Belgische visserij statistieken in de periode 1929-1999 met aanduiding van de gestandaardiseerde naam

	Oorspronkelijke naam van de visgrond	Gestandaardiseerde naam van de visgrond	Beslissingscriterium
1	Kustzee	Kustzee	A
2	Noordzee-Zuid	Noordzee (zuid)	A
3	Noordzee-Midden	Noordzee (midden)	A
4	Noordzee-Midden-Oost (Witte Bank)	Noordzee (midden-oost)	C
5	Noordzee-Midden-Oost	Noordzee (midden-oost)	C
6	Witte Bank	Noordzee (midden-oost)	C
7	Noordzee-Midden-West	Noordzee (midden-west)	A
8	Noordzee-Noord	Noordzee (noord)	A
9	Noordzee	Noordzee	A
10	IJsland	IJslandzee	B
11	IJslandzee	IJslandzee	B
12	Faroe	Faerøer / Faroe	A
13	West-Schotland	West-Schotland	A
14	Rockall	Rockall	A
15	Moray-Firth	Moray-Firth	B
16	Noordzee - Moray Firth	Moray-Firth	B
17	Fladen	Fladen	B
18	Noordzee - Fladen	Fladen	B
19	Kanaal	Engels Kanaal	B
20	Engels Kanaal	Engels Kanaal	B
21	Bristol Kanaal	Kanaal van Bristol	B
22	Kanaal van Bristol	Kanaal van Bristol	B
23	Zuid-Ierland	Zuid-Ierland	A
24	West-Ierland	West-Ierland	A
25	Zuid- en West-Ierland	Zuid- en West-Ierland	C
26	Zuid- en West-Ierland (Mine Head)	Zuid- en West-Ierland	C
27	Mine-Head	Zuid- en West-Ierland	C
28	Ierse Zee	Ierse Zee	A

Tabel 3: (zie ook vorige pagina) Lijst van de visgronden die werden vermeld in de historische Belgische visserijstatistieken in de periode 1929-1999 met aanduiding van de gestandaardiseerde naam en beslissingscriteria voor toekenning van de naam

29	Portugal Marokko	Portugal Marokko	A
30	Spanje	Spanje	A
31	Portugal Marokko Spanje	Portugal Marokko Spanje	A
32	Witte Zee	Witte Zee	A
33	Witte Zee Beeren-eilanden	Witte Zee - Bereneiland	A
34	Beren-eiland	Bereneiland	A
35	Frankrijk-West	Frankrijk-West	A
36	Barentszee	Barentszee	A
37	Labrador	Labrador	A
38	Golf Gascogne	Golf Gascogne	A
39	Groenland	Groenland	A
40	Andere gronden	Andere gronden	A

[illegible]

Stap 3 – Geografische afbakening van de visgronden (op basis van gestandaardiseerde namen)

Voor het bepalen van de geografische afbakening van de visgronden werden verschillende bronnen geraadpleegd:

- kaartmateriaal uit een publicatie over de Belgische zeevisserij uit 1959 volgens Vanneste en Hovart (1959)¹
- de kaart met ICES-visgronden (gedownload van http://ec.europa.eu/fisheries/press_corner/pictures/carte_ices_en.pdf op 01/12/2008) en de ICES-visgronden volgens een publicatie over Belgische zeevisserij in 1982 (Omey, 1982)²
- VLIZ Marine Gazetteer-website.

Bron: kaart uit 1959

Vanneste en Hovart (1959) beschreven de ligging van verschillende visgronden. Deze beschrijvingen werden overgenomen in tabel 5 en de bijhorende kaart, in stap 4 vernoemd als “Kaart 1959”, is weergegeven als figuur 1. Enkel visgrond xii (IJsland en Fär-Oer) werd niet omschreven in deze publicatie.

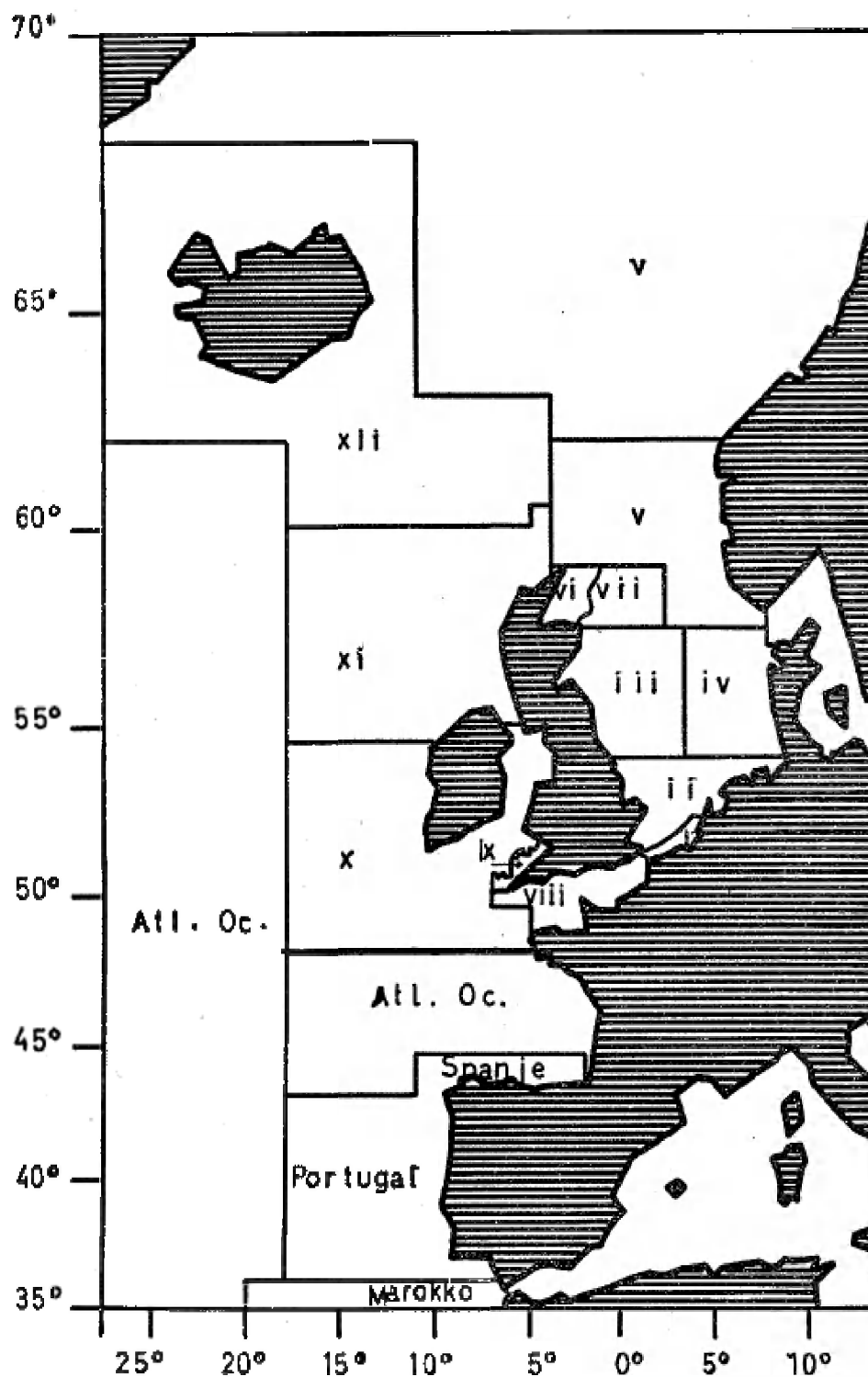
Tabel 5: Beschrijving van de ligging van verschillende visgronden volgens Vanneste en Hovart (1959)

Visgrond	Ligging
Kustzee (i)	tot 20 mijl van de laagwaterlijn van de oostkust van de Noordzee, tussen de lijn ‘Griz Nez-South Foreland’ en de breedte parallel van Ijmuiden
Noordzee-zuid (ii)	Behalve de kustzee Streek tussen 51°N,B, en 53°30' N,B, een deel van de Duitse Bocht inbegrepen
Noordzee-midden (west) (iii)	Streek tussen 53°30' N,B, en 57°30' N.B en ten westen van 3° O.L. Omvat een deel van de Doggerbank, de Gut en de Botney Gut
Noordzee-midden (oost) (iv)	Streek tussen 53°30' N,B, en 57°30' N.B en tussen 3° en 8° O.L. Met inbegrip van de Witte Bank en grootste deel van de Duitse Bocht
Noordzee-noord (v)	Gebied ten noorden van 57°30' N.B., vanaf 4° W.L. Tot aan de territoriale wateren van Noorwegen, met uitzondering van de Moray Firth en Fladen
Moray Firth (vi)	Gebied ten westen van de dieptelijn 50 vadem van Kinnaird Head tot 59° N.B
Fladen (vii)	Vanaf de dieptelijn 50 vadem tot 2° O.L., tussen 57°30' en 59° N.B.
Engels Kanaal (viii)	Vanaf 51° N.B ten oosten tot een lijn ‘Lands End-Ouessant’ ten westen
Bristol Kanaal (ix)	Ten oosten van de lijn ‘Small’s’ vuurschip - ‘Scilly Islands’
Zuid- en West-Ierland en Ierse Zee (x)	tussen 48°N.B en 54°30' N.B.
West-Schotland (xi)	Gebied tussen 54°30' en 60° N.B. en tussen 4° en 18° W.L. Rockall inbegrepen

1) Vanneste, O.; Hovart, P. (1959). De Belgische zeevisserij: een economische studie. *Reeks van het Westvlaams Economisch Studiebureau*, 2. Westvlaams Economisch Studiebureau: Brugge, Belgium. 357 pp.

2) Omey, E. (1982). De zeevisserij: een structuuranalyse van de Belgische visserij. Westvlaams Economisch Studiebureau (WES): Brugge, Belgium. 256 pp.

Figuur 1: Kaart met de ligging van visgronden in 1959 volgens Vanneste en Hovart (1959)

Figuur 2 is de kaart met aanduiding van de huidige afbakening van de ICES-visgronden.

[illegible]

I	Barents Sea	Vla	West Scotland	VIIa	South Brittany
IIa	Norwegian Sea	Vla	Clyde West Scotland (Clyde stock)	VIIb	South Biscay
IIb	Spitzbergen and Bear Island	Vlb	Rockall	VIIIc	North and North-west Spain
IIIa	Skagerrak and Kattegat	Vla	Irish Sea	VIIId	Central Biscay
IIb	Sound	Vlb	West Ireland	VIIIe	West Biscay
IIc	Belt	Vlc	Porcupine Bank	IXa	Portuguese coast
IIId	Baltic Sea	VId	Eastern English Channel	IXb	West Portugal
IVa	Northern North Sea	Vle	Western English Channel	X	Azores
IVb	Central North Sea	VIf	Bristol Channel	XI	North Azores
IVc	Southern North Sea	VIl	South-east Ireland	XIVa	East Greenland
Va	Iceland	VIlh	Little Sole	XIVb	South-east Greenland
Vb	Faroes	VIlj	Great Sole		
		VIlk	West Great Sole		

Figuur 2: Kaart met aanduiding van de huidige afbakening van de ICES-visgronden.

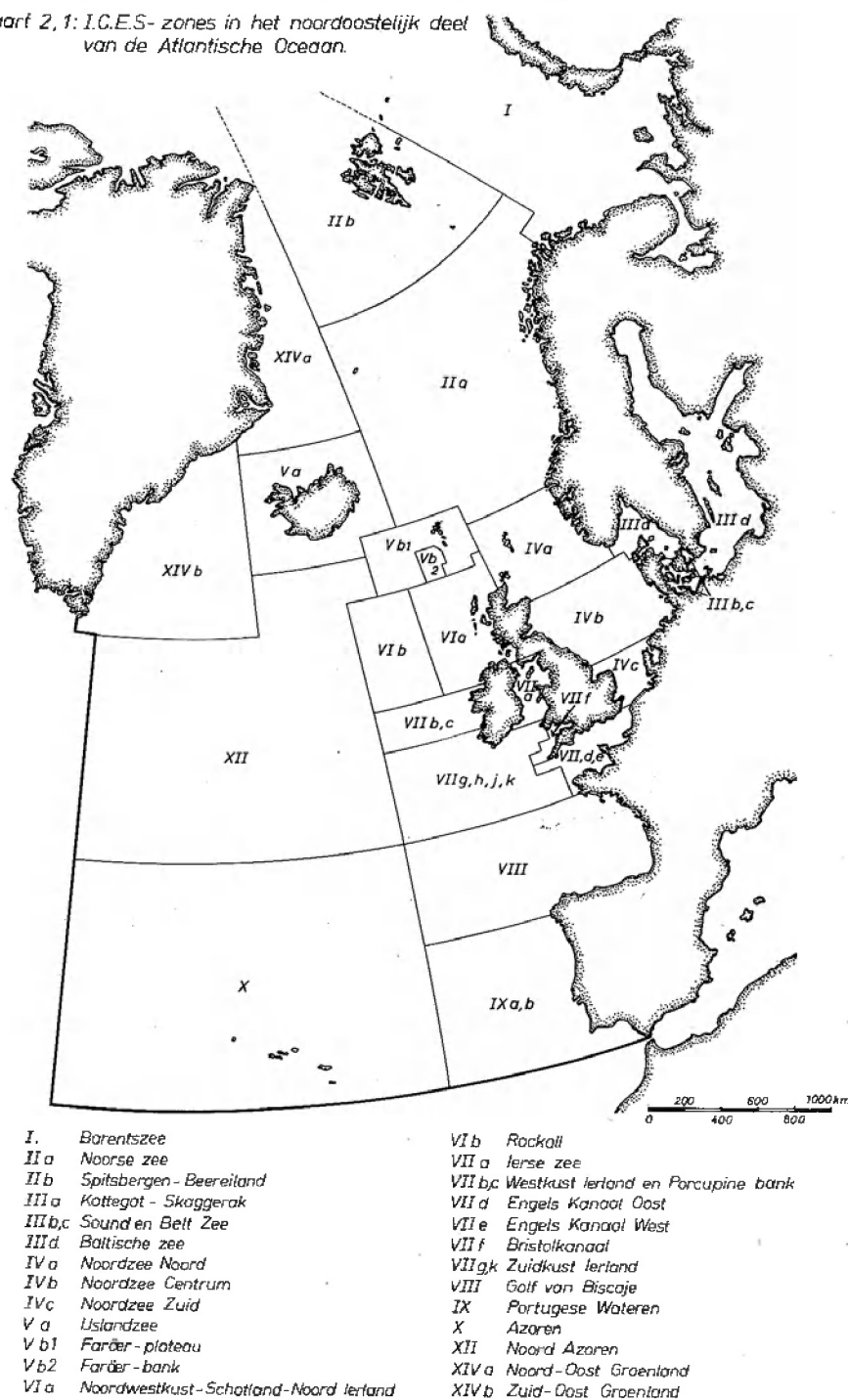
http://ec.europa.eu/fisheries/press_corner/pictures/carte_ices_en.pdf (Gedownload op 01/12/2008)

Omey (1982) publiceerde een kaart met de afbakening van de ICES visgronden zoals in 1982 (zie figuur 3). Deze kaart werd gebruikt ter vergelijking met de ligging van de huidige afbakening van de ICES-visgronden. De 'oudere' kaart bevat minder detail informatie, vooral omwille van de ruimtelijke agregatie in de visgronden VII, VIII, IX. De ruimere geografische afbakeningen zijn echter niet gewijzigd.

Kaart 2, 1: I.C.E.S.-zones in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan.

Figuur 3: Kaart met aanduiding van de ICES-visgronden in 1982 volgens Omey (1982)

Bron: VLIZ Marine Gazetteer - website

De VLIZ Marine Gazetteer (VLIMAR)-website (<http://www.vliz.be/vmdccdata/vlimar/index.php>) is een online lijst van geografische namen, gekoppeld aan geografische informatie over en kaarten van deze plaats. Deze website werd gebruikt voor het toekennen van coördinaten aan bepaalde visgronden of het aanpassen van de gestandaardiseerde officiële benaming voor de visgrond (zie stap 2).

In tabel 6 werd per visgrond beschreven hoe de definitieve afbakening werd bepaald aan de hand van de verschillende bronnen en indien er interpretatie voor nodig is geweest. Eventuele beslissingen omtrent weergave van de data zijn eveneens opgenomen. Het resultaat is de kaart van historische visgronden van de Belgische zeevisserij (1929-1999) in figuur 4 en 5.

Tabel 6: Bronnen, interpretatie en beslissingscriteria voor de weergave van data voor finale afbakening van historische visgronden van de Belgische zeevisserij (1929-1999)

Gestandaardiseerde naam	Definitieve afbakening van de visgrond	Interpretatie - Weergave van data
Kustzee	Op basis van kaart 1959	Geen
Noordzee (zuid)	Op basis van kaart 1959	Geen
Noordzee (midden)	Op basis van kaart 1959	Samennemen van Noordzee (midden-oost) en Noordzee (midden-west). In 3 jaren (1947, 1948, 1949) komen zowel Noordzee (midden-oost) als Noordzee (midden) voor, hier worden de data van Noordzee (midden) toegekend aan Noordzee (midden-west)
Noordzee (midden-oost)	Op basis van kaart 1959	Geen
Noordzee (midden-west)	Op basis van kaart 1959	Geen
Noordzee (noord)	Op basis van kaart 1959	Geen
Noordzee	Op basis van kaart 1959	De visgrond Noordzee komt enkel voor in brondocument 1929 samen met Kustzee en Noordzee (zuid). Hier veronderstellen we dat Noordzee dan Noordzee (midden-oost), Noordzee (midden-west) en Noordzee (Noord) inhoudt.
IJslandzee	Op basis van kaart 1959. Er waren geen bijhorende coördinaten vermeld in de tekst.	Geen (Faeröer is een aparte visgrond)
Faeröer / Faroe	Op basis van ICES-kaart	Geen
West-Schotland	Combinatie van ICES-kaart en kaart 1959	Aanname dat West-Schotland Rockall NIET omvat, omwille van jaren waarin beide visgronden voorkomen in brondocumenten
Rockall	Combinatie van ICES-kaart en kaart 1959	Geen
Moray-Firth	Op basis van kaart 1959	Geen
Fladen	Op basis van kaart 1959	Geen
Engels Kanaal	Combinatie van ICES-kaart en kaart 1959	Geen

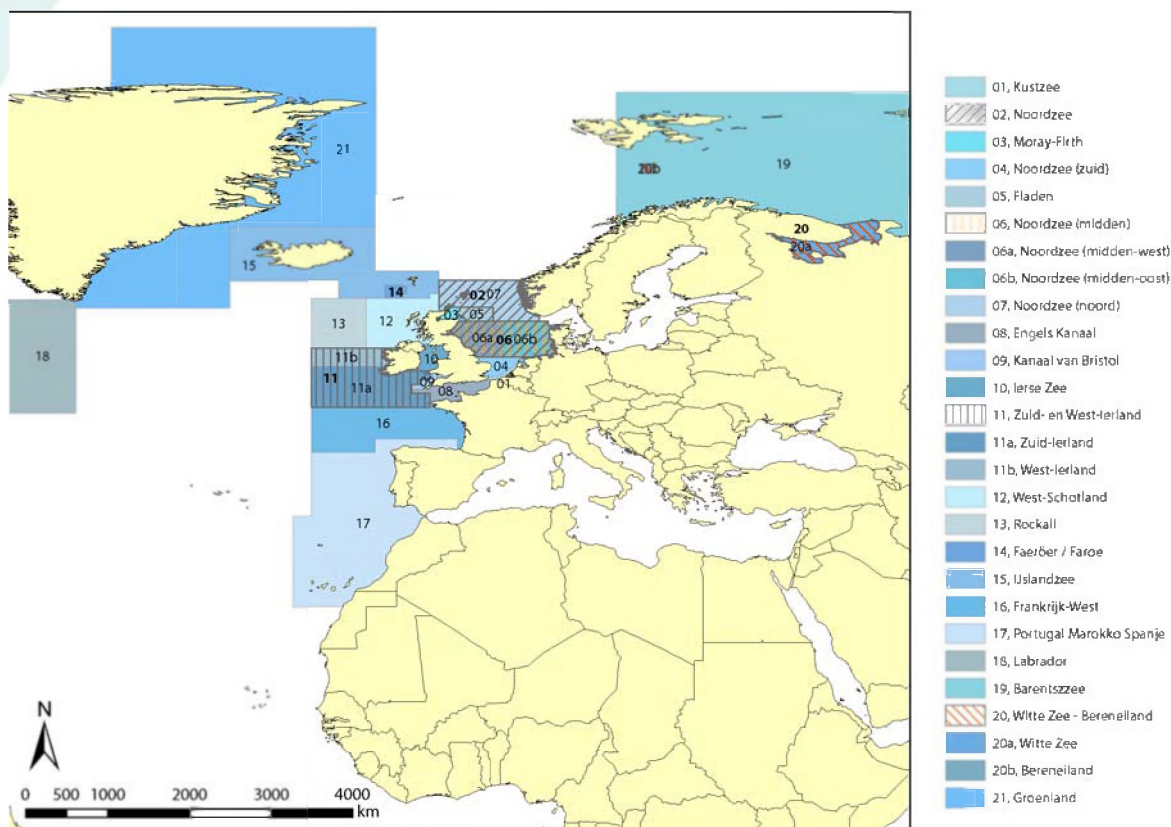

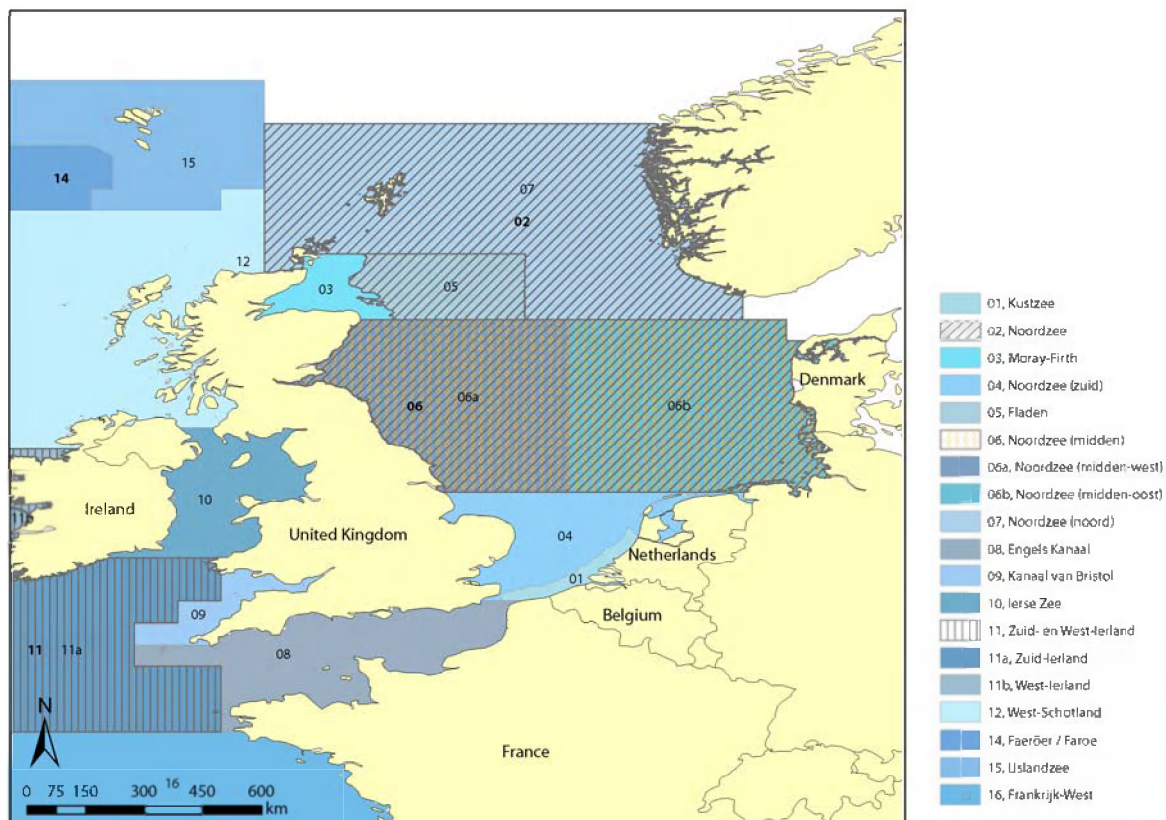
Tabel 6 (zie ook vorige pagina): Bronnen, interpretatie en beslissingscriteria voor de weergave van data voor finale afbakening van historische visgronden van de Belgische zeevisserij (1929 – 1999)

Kanaal van Bristol	Combinatie van ICES-kaart en kaart 1959	Geen
West-Ierland	Combinatie van ICES-kaart en kaart 1959	ICES-gebied VII C, genaamd "Porcupine Bank" behoort ook tot West-Ierland
Zuid- en West-Ierland	Combinatie van ICES-kaart en kaart 1959	Geen
Zuid-Ierland	Combinatie van ICES- kaart en kaart 1959	Gebied Zuid- en West-Ierland min gebied West-Ierland
Ierse Zee	Combinatie van ICES-kaart en kaart 1959	Geen
Spanje	Op basis van ICES-kaart	In één jaar (1933) komt Spanje samen voor met Spanje, Portugal, Marokko, hier worden de data samengeteld en weergegeven als Portugal Marokko Spanje
Portugal Marokko Spanje	Op basis van kaart 1959	Geen
Portugal Marokko	Combinatie van ICES- kaart en kaart 1959	Gebied Portugal Marokko Spanje min gebied Spanje Portugal Marokko wordt gerapporteerd in 1 jaar (1931), de data worden weergegeven als Portugal Marokko Spanje
Witte Zee	Op basis van VLIMAR Min. Lat 63.8033° N Min. Long 31.8588° E Max. Lat 68.6681° N Max. Long 44° 29' 47" E	Geen
Witte Zee - Bereneiland	Combinatie visgrond Witte Zee en Bereneiland	Geen
Bereneiland		Vak getekend rond Bereneiland
Frankrijk-West	Op basis van kaart 1959	Opvullen van het lege veld (aangeduid als "Atl. Oc.") ten westen van Frankrijk
Barentszee	Op basis van VLIMAR Min. Lat 63.8036° N Min. Long 15.5° E Max. Lat 82.893° N Max. Long 68.6034° E	Geen
Labrador	Op basis van VLIMAR Min. Lat 47.4179° N Min. Long -64.2597° W Max. Lat 60° N Max. Long -43.9022° W	Geen
Golf Gascogne	Niet afgebakend omdat er geen data aan gekoppeld zijn	
Groenland	Op basis van ICES-kaart	ICES-Gebieden XIVA en XIVb samennemen
Andere gronden	Geen aanduiding op de kaart	Geen

Figuur 4: Kaart van de (historische) visgronden van de Belgische zeevisserij (1929 – 1999)

Figuur 5: Detail van de kaart van de historische visgronden van de Belgische zeevisserij (1929 – 1999). Maps created by VLIZ and licensed under a 'Creative Commons Attribution-Non-Commercial Share Alike 3.0 License'.

Een eeuw zeevisserij in België.

3. Conclusie

De kaart met gestandaardiseerde historische visgronden van de Belgische zeevisserij is noodzakelijk voor de weergave van gestandaardiseerde aanvoergegevens per visgrond in kaartvorm. Bovendien heeft deze kaart op basis van de lokale geïntegreerde HiFiDatabase (VLIZ 2009) ook een belangrijke meerwaarde t.o.v. de ICES-visgrondenkaart. De IHiFi-Database met aanvoer- (en besommings-) gegevens bevat immers informatie op een kleinere schaal dan de data die door België werden aangeleverd aan ICES na ruimtelijke aggregatie voor bepaalde visgronden:

- Voor ICES-vak IVc bestaat er een opsplitsing in Kustzee en Noordzee (zuid)
- Voor ICES-vak IVb bestaat er een opsplitsing in Noordzee (midden-oost) en Noordzee (midden-west)
- Voor ICES-vak IVa bestaat er een opsplitsing in Moray-Firth, Fladen en Noordzee (noord)

Hoe verwijzen naar dit document?

VLIZ Een Eeuw Zeevisserij in België (2009). Handleiding bij de standaardisering en geografische afbakening van de historische visgronden (1929–1999) in de Belgische zeevisserijstatistieken. *VLIZ Information Sheets*, 249. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende. 14 pp. Online beschikbaar:

http://www.vliz.be/cijfers_beleid/zeevisserij/manual/handleiding_visgronden.pdf

